

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра філософії
Навчальний рік 2023-2024

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

«ФІЛОСОФІЯ»

(назва освітнього компоненту)

Нормативний чи вибірковий освітній компонент: нормативний

Форма здобуття освіти: _____ очна _____

(очна; заочна; дистанційна)

Галузь знань _____ 23 «Соціальна робота» _____

(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність _____ 231 «Соціальна робота» _____

(шифр і назва спеціальності)

Спеціалізація (за наявності) _____

Освітньо-професійна програма (освітньо-наукова програма) «Соціальна робота»

Перший (бакалаврський) рівень освіти

Курс 2

Силабус освітнього компоненту
розглянуто на засіданні кафедри
філософії

Протокол від
“26” серпня 2022 року №1

Завідувачка кафедри

К.І. Карпенко

(підпис)

(прізвище та ініціали)

“26” серпня 2022 року

Схвалено методичною комісією
ХНМУ з проблем загальної та
передфахової підготовки

(назва)

Протокол від
“31” серпня 2022 року №1

Голова

О.Ю. Вовк

(підпис)

(прізвище та ініціали)

“31” серпня 2022 року

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ:

1. Карпенко Катерина Іванівна, зав. кафедри ,доктор філософських наук,
професор

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЩО ВИКЛАДАЮТЬ ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1) Карпенко Катерина Іванівна, завідувачка кафедри, доктор філософських наук, професор

Професійні інтереси: Проблеми біоетики висвітлені в докторській дисертації, монографії та більше ніж 20 публікаціях, брала участь у стажуванні з біоетики в Будапешті (Hungary, CEU), у наукових та науково-практичних конференціях з біоетики в Україні, Італії, Нідерландах, США та інш., як директор Центру гендерної освіти значну увагу приділяє гендерній складовій біоетики

Посилання на рофайл викладача:

<http://distance.knmu.edu.ua/user/profile.php?id=8573>

<https://scholar.google.com.ua/citations?user=OH9IYdsAAAAJ&hl=ru>

<https://orcid.org/0000-0002-6579-1785>

<https://publons.com/researcher/3953642/kateryna-karpenko>

Контактний телефон +380679513549

Корпоративна пошта викладача: ki.karpenko@knmu.edu.ua

2) Абашнік Володимир Олексійович, професор кафедри філософії, доктор філософських наук, професор

Професійні інтереси: філософія, історія філософії, філософія права, етика

Посилання на профайл викладача:

<http://distance.knmu.edu.ua/user/profile.php?id=16377>

<https://orcid.org/0000-0002-2584-5929>

https://scholar.google.com/citations?user=_I10_LAAAAAJ&hl=uk

Контактний телефон: +380686140010

Корпоративна пошта викладача: vo.abashnik@knmu.edu.ua

Консультації очні:

відповідно до графіку відпрацювань на кафедрі (за попередньою домовленістю);

Консультації онлайн:

на одній з платформ: Moodle, ZOOM, Google Meet, згідно з графіком.

Локація: м. Харків, пр. Науки, 4, 3 поверх, к. 116

роб. тел. (057) 707-73-38, електронна пошта: kaf.5med.filosofii@knmu.edu.ua

Вступ

Силабус освітнього компоненту «Філософія» складений відповідно до Освітньо-професійної програми «Соціальна робота» та Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт), галузі знань 23 «Соціальна робота», спеціальність: 231 «Соціальна робота» (ОКР «Бакалавр»), освітньої програми «Філософія».

Опис освітнього компоненту. Вивчення дисципліни «Філософія» спрямоване на ознайомлення студентів з головними досягненнями філософської думки, визначення світоглядної, методологічної та аксіологічної ролі філософії в розвитку сучасної соціальної роботи; аналіз зв'язку філософських концепцій з проблемами сучасної соціальної роботи; оцінку місця та ролі соціальної роботи в загальнолюдській культурі; аналіз евристичних можливостей сучасної філософії у визначенні онтологічного та гносеологічного статусу соціальної роботи у контексті нових технологій, глобалістики та проблем сучасної біоетики.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Філософія» є буття в його різнобічних формах та проявах, зокрема – в природному та суспільному, матеріальному та духовному, актуальному та потенційному, а також – сутність та існування людини. Важливим елементом предмету філософії є сама філософія, її місце та роль у культурі, її походження та історичний розвиток, її взаємозв'язки з іншими формами духовного життя та науками, зокрема з медициною.

Міждисциплінарні зв'язки: Освітній компонент «Філософія» має, передусім, зв'язки з такими дисциплінами, як «Етика», «Логіка, формальна логіка», «Біоетика», «Філософія сім'ї та кар'єри».

Пререквізити: Для вивчення освітнього компоненту «Філософія» є бажаним попереднє вивчення інших предметів суспільно-гуманітарного напрямку, однак, це не є обов'язковим.

Постреквізити: «Етика», «Етика соціальної роботи», «Емоційний інтелект», «Релігієзнавство», «Соціальна політика», «Загальна соціологія», «Соціальна філософія», «Логіка, формальна логіка».

Посилання на сторінку освітнього компоненту в MOODLE

<https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=5997>

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

1.1. Метою вивчення освітнього компоненту є надання студентам цілісного уявлення про специфіку філософського знання, формування в них основних принципів філософського розуміння світу на основі базових філософських категорій, розкриття шляхів формування філософськи обґрунтованого світогляду, наочний показ творчої ролі філософії у сучасній культурі, обґрунтування необхідності засвоєння філософського знання з метою використання його у майбутній медичній діяльності.

1.2. Основними завданнями вивчення освітнього компоненту є

допомогти студентам скласти чітке уявлення про філософію та її мову, засоби та методи, поняття та категорії; оглядовий аналіз основних етапів історії світової філософської думки та її сучасних проблем; ознайомлення з історичними типами філософії, головними філософськими вченнями, школами та системами; оволодіння філософією як відповідним типом та способом мислення; показати значущість філософії у вирішенні актуальних проблем природи, людини та суспільства.

1.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє освітній компонент (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у ОПП та Стандарті).

1.3.1. Вивчення освітнього компоненту забезпечує опанування студентами компетентностей:

Інтегральні:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

загальні:

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК15. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

спеціальні (фахові, предметні):

ФК4. Здатність до аналізу соціально-психологічних явищ, процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальної групи і громади.

1.3.2. Вивчення освітнього компоненту забезпечує набуття студентами наступних програмних результатів навчання

ПРН 1. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.

ПРН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу соціальної проблеми.

ПРН 22. Демонструвати уміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей.

1.3.3. Вивчення освітнього компоненту забезпечує набуття студентами наступних соціальних навичок (Softskills):

- вміння застосовувати категоріально-понятійний апарат філософії як методологічну основу для наукових досліджень, зокрема, в медицині;
- критично мислити та самостійно приймати рішення;
- розрізняти суттєві та побічні тенденції розвитку індивідуального та суспільного життя;
- вміння брати на себе ініціативу та відповідальність;
- вміння розвивати свій кругозір;
- вміння толерантно ставитися до різних думок, традицій та культур;
- формування свідомої та активної громадянської позиції.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь, ОШ	Характеристика освітнього компоненту	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів: 3	Галузь знань: 23 «Соціальна робота»	Нормативний – ОК4	
Загальна кількість годин: 90	Спеціальність: 231 «Соціальна робота»	Рік підготовки:	
		2-й	
		Семестр	
		4-й	
Годин навчання: аудиторних - 40 самостійної роботи студента - 50	Освітній ступінь: бакалавр ОПП «Соціальна робота»	Лекції	
		20 год.	—
		Практичні	
		20 год.	—
		Лабораторні	
		—	—
		Самостійна робота	
		50 год.	—
Індивідуальні завдання:			
Вид контролю: диференційований залік			

2.1. Опис освітнього компоненту

2.2.1. Лекції

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Види лекцій
1	Світогляд людини і філософія	2	вступна
2	Філософія Античності, Середньовіччя та Відродження	2	тематична

3	Філософія Нового та Новітніх часів	2	тематична
4	Українська філософія: виникнення, періодизація, тенденції розвитку	2	тематична
5	«Буття» і «матерія» як філософські категорії. Свідомість як відображення та діяльність	2	тематична
6	Пізнавальне ставлення людини до світу	2	тематична
7	Діалектика як філософська теорія і метод та її альтернативи	2	тематична
8	Людина у філософському вимірі. Сутність та призначення людини	2	тематична
9	Суспільство як матеріальна система. Духовне життя суспільства	2	тематична
10	Культура як філософська проблема. Філософські аспекти глобалістики	2	Підсумкова
	Всього годин	20	

2.2.2. Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Світогляд людини і філософія	2	розповідь, пояснення, презентація	Усне опитування (індивідуальне і фронтальне)
2	Філософія Античності, Середньовіччя та Відродження	2	розповідь, пояснення, презентація, ілюстрація	Творче завдання, доповідь
3	Філософія Нового та Новітніх часів	2	розповідь, пояснення, ілюстрація	Усне опитування (індивідуальне і фронтальне)
4	Українська філософія: виникнення, періодизація, тенденції розвитку	2	розповідь, пояснення, презентація	Творче завдання, доповідь
5	«Буття» і «матерія» як філософські категорії. Свідомість як відображення та діяльність	2	розповідь, пояснення, ілюстрація	Усне опитування (індивідуальне і фронтальне)
6	Пізнавальне ставлення людини до світу	2	розповідь, пояснення, презентація	Творче завдання, доповідь
7	Діалектика як філософська теорія і метод та її альтернативи	2	розповідь, пояснення, ілюстрація	Творче завдання, доповідь

8	Людина у філософському вимірі. Сутність та призначення людини	2	розповідь пояснення, презентація,	Усне опитування (індивідуальне і фронтальне)
9	Суспільство як матеріальна система. Духовне життя суспільства	2	розповідь, пояснення, презентація, ілюстрація	Усне опитування (індивідуальне і фронтальне)
10	Культура як філософська проблема. Філософські аспекти глобалістики	2	розповідь, пояснення, презентація, ілюстрація	Тестовий конторко, залік
	Всього годин	20		

2.2.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Світогляд людини і філософія	5	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Творчі завдання, доповідь
2	Філософія Античності, Середньовіччя та Відродження	5	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Доповідь, творчі завдання
3	Філософія Нового та Новітніх часів	5	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Творчі завдання, доповідь
4	Українська філософія: виникнення, періодизація, тенденції розвитку	5	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Доповідь, творчі завдання
5	«Буття» і «матерія» як філософські категорії. Свідомість як відображення та діяльність	5	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Творчі завдання, доповідь
6	Пізнавальне ставлення людини до світу	5	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Доповідь, творчі завдання
7	Діалектика як філософська теорія і метод та її альтернативи	5	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Творчі завдання, доповідь
8	Людина у філософському вимірі. Сутність та призначення людини	5	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Доповідь, творчі завдання
9	Суспільство як матеріальна система. Духовне життя суспільства	5	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Творчі завдання, доповідь

10	Культура як філософська проблема. Філософські аспекти глобалістики	5	Проблемний, частково-пошуковий, дослідницький	Тестовий контроль, залік
	Всього годин	50		

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1. Оцінювання успішності навчальної діяльності здобувачів освіти проводиться відповідно до чинної Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Харківському національному медичному університеті затвердженої наказом ХНМУ від 21.08.2021 № 181.

Контроль поточної навчальної діяльності здійснюється викладачем академічної групи на кожному практичному занятті відповідно до нижчезазначених видів діяльності з використанням певних критеріїв оцінювання:

1. УСНА ВІДПОВІДЬ:

“відмінно” ставиться за повну, вичерпну відповідь на основні питання, а також на додаткові питання викладача. При цьому студент повинен продемонструвати глибоке знання основного теоретичного матеріалу з дисципліни, вміння логічно і творчо мислити, аргументувати основні положення, вдало ілюструвати їх прикладами із життя або художньої літератури, продемонструвати вміння відстоювати власну точку зору при розв'язанні задач, проблемних ситуацій, спираючись при цьому на добре володіння основною термінологією дисципліни.

“добре” загалом залишаються ті ж вимоги, що й для оцінки “відмінно”, при недостатньо повній відповіді на деякі питання.

“задовільно” виставляється, якщо студент засвоїв основні положення курсу, володіє необхідним мінімумом понять, може використати їх при розв'язанні задач. При цьому можливі нечіткі відповіді на деякі основні і додаткові питання, а також репродуктивність мислення.

“незадовільно” ставиться тоді, коли не виконуються названі вище вимоги.

2. ПРЕЗЕНТАЦІЯ ДОПОВІДІ (РЕФЕРАТУ) В АУДИТОРІЇ:

“відмінно” ставиться за вміння чітко, зрозуміло донести основні положення проблеми в межах наданого для цього часу (7-10 хвилин), за відповіді на запитання аудиторії, за вміння володіти її увагою, а також за емоційно натхнений контекст доповіді і належне технічне оформлення реферату відповідно до вимог наукових праць.

“добре” ставиться при виконанні вище визначених умов, але при недостатньо повному виконанню їх обсягів.

“задовільно” ставиться, якщо студент демонструє виключно репродуктивний підхід до викладання проблеми без елементів творчості, без належного оформлення тексту реферату.

“незадовільно” ставиться у тому випадку, коли студент не в змозі презентувати реферат, не володіє матеріалом, який у ньому викладений, а також у тому випадку, якщо реферат взагалі не підготовлений.

3. СТЕНДОВА ВІДПОВІДЬ:

“відмінно” ставиться за повну, вичерпну відповідь на поставлене питання, коли студент має продемонструвати не тільки глибоке знання основного теоретичного матеріалу з дисципліни, а і вміння логічно і творчо мислити, аргументувати основні положення, спираючись при цьому на добре володіння основною термінологією дисципліни.

“добре” - загалом залишаються ті ж вимоги, що й для оцінки **“відмінно”** при недостатньо повній або вірній відповіді на питання.

“задовільно” виставляється, якщо відповідь є нечіткою, недостатньо аргументованою, неповною або у більшій мірі невірною.

“незадовільно” ставиться тоді, коли відповідь відсутня або є невірною.

4. АКТИВНІСТЬ НА ПРАКТИЧНОМУ ЗАНЯТТІ:

Оцінюється заохочувальними балами відповідно до участі у обговоренні питань, а також з урахуванням якості наданих відповідей.

5. **САМОСТІЙНА ПОЗААУДИТОРНА РОБОТА** оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті з урахуванням виконання наступних вимог:

- додатково підготовлена інформація з теми заняття вдома;
- здійснено знайомство з першоджерелами;
- здійснено рецензування джерел (анотації);
- підготовка презентаційних матеріалів;
- робота з нормативними джерелами;
- портфоліо;
- підготовка есе;
- виконання творчих завдань.

Під час оцінювання засвоєння кожної навчальної теми дисципліни та підсумкового заняття (ПЗ) студенту виставляється оцінка за національною 4-бальною шкалою. Підсумковий бал з ПНД визначається як середнє арифметичне національних оцінок за кожне заняття та ПЗ, округлене до 2-х знаків після коми та перераховується у багатобальну шкалу за таблицею 1.

Таблиця 1. Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу:

4-бальна шкала	120-бальна шкала	4-бальна шкала	120-бальна шкала
5	120	3.91-3,94	94
4.95-4,99	119	3.87-3,9	93

4-бальна шкала	120-бальна шкала	4-бальна шкала	120-бальна шкала
4.91-4,94	118	3.83- 3,86	92
4.87-4,9	117	3.79- 3,82	91
4.83-4,86	116	3.74-3,78	90
4.79-4,82	115	3.7- 3,73	89
4.75-4,78	114	3.66- 3,69	88
4.7-4,74	113	3.62- 3,65	87
4.66-4,69	112	3.58-3,61	86
4.62-4,65	111	3.54- 3,57	85
4.58-4,61	110	3.49- 3,53	84
4.54-4,57	109	3.45-3,48	83
4.5-4,53	108	3.41-3,44	82
4.45-4,49	107	3.37-3,4	81
4.41-4,44	106	3.33- 3,36	80
4.37-4,4	105	3.29-3,32	79
4.33-4,36	104	3.25-3,28	78
4.29-4,32	103	3.21-3,24	77
4.25- 4,28	102	3.18-3,2	76
4.2- 4,24	101	3.15- 3,17	75
4.16- 4,19	100	3.13- 3,14	74
4.12- 4,15	99	3.1- 3,12	73
4.08- 4,11	98	3.07- 3,09	72
4.04- 4,07	97	3.04-3,06	71
3.99-4,03	96	3.0-3,03	70
3.95- 3,98	95	Менше 3	Недостатньо

3.2. Питання до заліку:

1. Світогляд: історичні типи, структура, функції
2. Філософія як світогляд
3. Функції філософії. Місце філософії в системі культури та науки
4. Матеріалізм та ідеалізм як напрямки розвитку філософії
5. Проблема методу у філософії. Діалектика та метафізика
6. Філософія Античності, її особливості та основні напрямки
7. Виникнення і головні етапи Середньовічної філософії
8. Реалізм та номіналізм у Середньовічній філософії
9. Хома Аквінський як систематизатор Середньовічної філософії
10. Філософія епохи Відродження та її антропологічний характер
11. Натурфілософія епохи Відродження. Парацельс та його боротьба проти схоластичної медицини
12. Емпіризм філософії Нового часу. Френсіс Бекон та Джон Локк
13. Сенсуалізм і агностицизм філософії Нового часу. Дж. Берклі, Д. Юм
14. Раціоналізм нового часу. Рене Декарт
15. Німецька класична філософія: характеристика та її складові частини
16. Критична філософія Іммануїла Канта
17. Головні риси ідеалізму Й.Г. Фіхте та Ф.В.Й. Шеллінга
18. Особливості абсолютного ідеалізму Г.В.Ф. Гегеля
19. Антропологізм Людвіга Фойєрбаха

20. Основні риси марксистської філософії
21. Філософські ідеї в культурі Київської Русі (кінець X-XII ст.).
22. Філософія епохи Просвітництва в Україні. Києво-Могилянська академія
23. Г.С. Сковорода як український філософ
24. Університетська філософія в Україні у XIX-XX ст.
25. Й.Б. Шад та філософія у Харківському університеті
26. Російська філософська думка кінця XIX – початку XX ст. (М. Бердяєв, В. Соловйов В., П. Флоренський)
27. Ірраціоналізм, сцієнтизм, анти-сцієнтизм
28. Екзистенціальні тенденції в сучасній світовій філософії
29. Позитивістські традиції: минуле та сучасність
30. Релігійно-філософські вчення сучасності. Неотомізм
31. Постмодерна філософія: її особливості та представники
32. Категорія «буття», її зміст. Основні форми буття. Специфіка буття людини.
33. Категорія матерії. Основні етапи розвитку знань про матерію. Філософське розуміння матерії, її світоглядне і методологічне значення.
34. Зміст понять «рух», «простір», «час». Форми руху матерії та їх взаємозв'язок
35. Свідомість в історії філософії: ідеалізм, дуалізм, вульгарний матеріалізм, гілозоїзм, діалектичний матеріалізм
36. Біологічні передумови та соціальні умови виникнення свідомості
37. Сутність свідомості та її структура. Свідоме і несвідоме
38. Свідомість та її форми
39. Людина як предмет філософії. Сучасні концепції людини
40. Співвідношення біологічного та соціального в життєдіяльності людини
41. Філософське розуміння практики. Ознаки практики, її співвідношення з поняттями «поведінка», «діяльність», «праця».
42. Структура практики. Діалектика об'єктивного та суб'єктивного в практичній діяльності
43. Пізнання. Чуттєве і раціональне пізнання, їх форми та взаємозв'язок
44. Пізнання та практика, їх діалектична єдність
45. Об'єктивна, абсолютна та відносна істина. Проблема відмежування істини від помилки
46. Наукове пізнання. Роль гіпотези в розвитку наукового знання
47. Поняття природи. Діалектика взаємозв'язку природи та суспільства
48. Сутність філософського розуміння суспільства. Структура суспільства. Єдність об'єктивного та суб'єктивного і історії суспільства.
49. Духовне життя суспільства. Суспільна свідомість: сутність, структура, форми
50. Людина та особистість. Співвідношення понять «індивід», «особистість», «індивідуальність».
51. Соціальне середовище і формування особистості. Свобода особистості. Духовний світ особистості.
52. Рівність як філософська проблема. Гендерна рівність

- 53.Справедливість як філософська проблема
- 54.Гідність людини: філософські аспекти
- 55.Життя та смерть я філософські проблеми
- 56.Філософське розуміння сенсу життя
- 57.Евтаназія з філософської точки зору
- 58.Філософське обґрунтування системи цінностей
- 59.Свобода як цінність
- 60.Філософія у діяльності медиків

3.3. Контрольні питання

1. Роль філософії в освіті медика
2. Місце філософії в культурі
3. Філософія як світогляд
4. Характеристика філософії давнього Сходу
5. Моральне вчення Конфуція
6. Філософська проблематика шкіл давнього Китаю
7. Ведична філософія давньої Індії
8. Загальна характеристика Античної філософії
9. Філософія Піфагора та його школи
- 10.Вчення Сократа про мораль
- 11.Ідеалізм Платона
- 12.Основні риси логіки та метафізики Аристотеля
- 13.Загальна характеристика філософії Середньовіччя
- 14.Співвідношення знання та віри у схоластиці
- 15.Вчення Хоми Аквінського про мораль
- 16.Характеристика філософії епохи Відродження
- 17.Філософія італійського гуманізму
- 18.Натурфілософські вчення Дж. Бруно, Г. Галілея та Н. Коперніка
- 19.Особливості філософії на початку Нового часу
- 20.Емпіризм Френсіса Бекона
- 21.Раціоналізм Рене Декарта
- 22.Вчення Бенедикта Спінози про субстанцію
- 23.Філософсько-правова доктрина Джона Локка
- 24.Вчення Готфріда Лейбніця про монади та теодіцею
- 25.Характеристика філософії епохи Просвітництва
- 26.Суспільно-політичні погляди Вольтера
- 27.Теорія пізнання Давида Юма
- 28.Характеристика та періодизація німецької класичної філософії
- 29.Головні риси теорії пізнання І. Канта
- 30.Етичне вчення та категоричний імператив І. Канта
- 31.Характеристика науковчення Й.Г. Фіхте
- 32.Система трансцендентального ідеалізму Ф.В.Й. Шеллінга
- 33.Основні риси філософської системи Г.В.Ф. Гегеля
- 34.Антропологічний матеріалізм Л. Фейєрбаха

35. Філософська думка Київської Русі
36. Філософія у Києво-Могилянській академії
37. Г.С. Сковорода як український філософ
38. Й.Б. Шад та «Харківська філософська школа Й.Б. Шада»
39. «Філософія серця» П. Юркевича
40. Російська релігійна філософія 20ст.
41. Діалектичний та історичний матеріалізм в СРСР
42. Раціональне та ірраціональне в європейській філософії 19-20 століть
43. Етична концепція А. Шопенгауера
44. Релігійно-філософське вчення С. К'єркегора
45. Проблема людини в екзистенціалізмі
46. Основні риси філософії Ф. Ніцше
47. Фрейдизм та неофрейдистська антропологія
48. К. Маркс, Ф. Енгельс та марксистське розуміння філософії
49. Огюст Конт та позитивізм
50. Філософія прагматизму
51. Структуралізм та постструктуралізм
52. Феноменологічна філософія
53. Герменевтика Г.-Г. Гадамера
54. Ю. Хабермас та комунікативна філософія
55. Постмодерна філософія
56. Філософське осмислення буття
57. Розвиток філософських знань про природу
58. Простір і час у медицині
59. Структура суспільства як проблема соціальної філософії
60. Філософське осмислення елементів суспільного життя (влада, норми, мова)
61. Природне і соціальне у людині
62. Критика расизму
63. Спілкування як форма буття соціальних відносин
64. Засоби інформації та комунікації. Інтернет та філософія
65. Філософські аспекти толерантності
66. Відкритість комунікації як цінність громадянського суспільства
67. Життя та смерть в історії філософії
68. Філософське розуміння сенсу життя
69. Евтаназія: моральні та медичні аспекти
70. Феномен віри та її різновиди
71. Воля в історії філософії
72. Свідомість та самосвідомість
73. Людина та комп'ютер
74. Концепції істини
75. Пізнаванність світу як основне питання гносеології
76. Форми та методи наукового пізнання
77. Філософське обґрунтування системи цінностей
78. Роль цінностей та ідеалів в житті людини і суспільства

79. Питання щастя в історії філософії
80. Справедливість у діяльності медика

3.4. Правила оскарження оцінки: кожен студент має право на оскарження отриманої оцінки, для чого передусім, має звернутися до свого викладача, а за необхідності – до завідувачки кафедри, професорки Карпенко К.І. (головний корпус, 3-й поверх, к. 117; на електронну пошту ki.karpenko@kntmu.edu.ua).

4. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Силабус та сам процес викладання дисципліни враховує можливість повноцінного залучення здобувачів освіти з особливими освітніми потребами. Кафедра філософії – це простір, вільний від будь-якої дискримінації, дружній до осіб з особливими освітніми потребами.

Академічні очікування від студентів/-ок. Вимоги до курсу

Очікується, що студенти та студентки відвідуватимуть всі лекційні та практичні заняття. Якщо вони пропустили заняття, необхідно відпрацювати його. Відпрацювання відбувається онлайн та/або оффлайн згідно «Положення про порядок відпрацювання студентами Харківського національного медичного університету навчальних занять» та відповідно до графіку прийому відпрацювань, розміщеному на інформаційному стенді кафедри / на сторінці кафедри на платформі Moodle.

Письмові та домашні завдання треба виконувати повністю та вчасно, якщо у студентів/-ок виникають запитання, можна звернутися до викладача особисто або за електронною поштою, яку викладач/-ка надасть на першому практичному занятті.

Під час **лекційного заняття** студентам та студенткам рекомендовано вести конспект заняття та зберігати достатній рівень тиші. Ставити питання до лектора/-ки – це абсолютно нормально.

Практичні заняття

Активна участь під час обговорення, студенти/-ки мають бути готовими детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання, висловлювати свою точку зору, дискутувати. Під час дискусії важливі:

- повага до колег,
- толерантність до інших та їхнього досвіду,
- сприйнятливості та неупередженості,
- здатність не погоджуватися з думкою, але шанувати особистість опонента/-ки,
- ретельна аргументація своєї думки та сміливість змінювати свою позицію під впливом доказів,
- я-висловлювання, коли людина уникає непотрібних узагальнювань, описує свої почуття і формулює свої побажання з опорою на власні думки і емоції,
- обов'язкове знайомство з першоджерелами.

Вітається творчий підхід у різних його проявах. Від студентів/-ок очікується зацікавленість участю у міських, всеукраїнських та міжнародних конференціях, конкурсах та інших заходах з предметного профілю.

Охорона праці

На першому занятті з курсу буде роз`яснено основні принципи охорони праці шляхом проведення відповідного інструктажу. Очікується, що кожен та кожна повинні знати, де найближчий до аудиторії евакуаційний вихід, де знаходиться вогнегасник, як їм користуватися тощо.

Поведінка в аудиторії. Основні «так» і «ні»

Студентству важливо дотримуватися правил належної поведінки в університеті. Ці правила є загальними для всіх, вони стосуються також і всього професорсько-викладацького складу та співробітників/-ць, і принципово не відрізняються від загальноприйнятих норм.

Під час занять дозволяється:

- залишати аудиторію на короткий час за потреби та за дозволом викладача (так само в онлайні);
- пити безалкогольні напої;
- фотографувати слайди презентацій;
- брати активну участь у ході заняття (див. Академічні очікування від студенток/-ів).

заборонено:

- їсти (за виключенням осіб, особливий медичний стан яких потребує іншого – в цьому випадку необхідне медичне підтвердження);
- палити, вживати алкогольні і навіть слабоалкогольні напої або наркотичні засоби;
- нецензурно висловлюватися або вживати слова, які ображають честь і гідність колег та професорсько-викладацького складу;
- грати в азартні ігри;
- наносити шкоду матеріально-технічній базі університету (псувати інвентар, обладнання; меблі, стіни, підлоги, засмічувати приміщення і території);
- галасувати, кричати або прослуховувати гучну музику під час занять.

Порядок інформування про зміни у силабусі. Викладач зобов`язаний проінформувати студентство про зміни, внесені до силабусу. Оновлений силабус розміщується на офіційному сайті університету відповідно до встановленого порядку.

5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Навчання в рамках дисципліни відбувається згідно Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин в Харківському національному медичному університеті (див. http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_ad_etyka_text.pdf). Усі факти порушення академічної доброчесності як з боку студента, так і з

боку викладача можуть бути винесені на розгляд Комісії з академічної доброчесності, етики та управління конфліктами (див. http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_komis_ad_text.pdf).

Кафедра філософії підтримує нульову толерантність до плагіату.

Від студентів та студенток очікується бажання постійно підвищувати власну обізнаність в академічному письмі. На перших заняттях проводитимуться інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницько-науковий пошук. Використання електронних гаджетів допускається виключно в навчальних цілях і з дозволу викладача.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Практикум з курсу «Філософія» для студентів усіх спеціальностей. / А.П. Алексеєнко, К.І. Карпенко, Л.О. Гончаренко, О.А. Марущенко, О.С. Руденко, Ю.С. Сіда, В.В. Дейнека, Л.І. Насонова. Харків: ХНМУ, 2015. 60 с.
2. Петрушенко В.Л. Філософія: підручник / В.Л. Петрушенко. Львів: Магнолія 2006, 2017. 504 с.
3. Воронюк О.Л. Філософія: підручник / О.Л. Воронюк. 3-тє вид., перероб. та доп. Київ: ВСВ Медицина, 2018. 215 с.
4. Хрестоматія з історії європейської філософії: навчальний посібник для самостійної роботи студентів / ред. В. Петрушенко. Львів: Новий Світ-2000, 2020. 572 с.
5. Philosophy and General Philosophy of Medicine: study guide / I. V. Vasylieva, A. Yu. Vermenko. Kyiv: AUS Medicine Publishing, 2019. 240 p.

Допоміжна

1. Воронюк О.Л. Основи філософських знань: навчально-методичний посібник / О. Л. Воронюк. Київ: ВСВ Медицина, 2018. 118 с.
2. Петрушенко В. Філософія і методологія науки : навчальний посібник / В. Петрушенко; Міністерство освіти і науки України. 2-ге вид., випр. і допов. Львів: Новий Світ-2000, 2021. 200 с.
3. Філософія: терміни і поняття: навчальний енциклопедичний словник / Міністерство освіти і науки України; гол. ред. В. Л. Петрушенко; ред. рада В. С. Бліхар [та ін.]; заст. гол. ред. В. М. Піча. Львів: Новий Світ-2000, 2020. 492 с.
4. Karpenko K.I. Philosophy: the manual for English-medium second-year international students / K.I. Karpenko; Kharkiv National Medical University, Department of Philosophy. Kharkiv: KhNMU, 2011. 108 p.
5. Lectures in Philosophy = Філософія. Лекції: tutotial book in English / V. Petrushenko, O. Petrushenko. Lviv: Magnolia 2006, 2018. 284 p.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Посилання на сторінку освітнього компоненту в MOODLE:

<https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=5997>